

- (2) *Dákai T. Dezső*: Kihasztnálatlan taneszközök. *Mozgó Világ*, 1982. 5. sz. p. 82–83.
- (3) Oktatás, művelődés 1950–1980. ISBN 963 340 353 7 Központi Statisztikai Hivatal, Bp., 1982. p. 64.
- (4) Statisztikai tájékoztató az alsófokú oktatási intézmények 1980/81. tanévi helyzetéről. ISSN 0302 – 6280 Tudományszervezési és Informatikai Intézet Bp., 1981. p. 50.
- (5) *Appel György*: Matematikai írásvetítő transzparenszek jegyzéke. *A Matematika Tanítása*, 1980. 2. sz. p. 65–67.

NAGY GYULA

Kaposvár

A napközi otthon közösségi élettartalma, napi és heti értékelések, otthongyűlések

A napközi otthoni közösségi élet tartalma az általános iskola és a napközi otthon feladatából fakad. A feladatok megszabják azokat a tevékenységi formákat, amelyekben a napközi otthoni tevékenységi élet kibontakozhat.

Erőteljesen fejlődő közösségi élet csak abban az esetben lehetséges, ha csoportunkban felkészítő, közös célokat tűzünk ki. A közösségi életrend kialakításában fontos követelmény, hogy a napközi otthon kedvelt otthona legyen a gyerekeknek. Az otthonosság megköveteli, hogy minél kevesebb legyen a merevség, a kötött foglalkozás és minél több a gyermek sokoldalú érdeklődését kielégítő, tehetségét kibontakoztató öntevékeny foglalkozás. A közvetlen környezetet olyanná formáljuk, mely kellemes közérzetet vált ki a tanulóinkból az ott-tartózkodásuk idején. – A tanulók meghatározott napirend szerint dolgoznak. A közösség zavartalan életének biztosítása érdekében megszerveztük a sokrétű felelősi hálózat rendszerét. Minden tanuló kapott állandó és alkalmi jellegű megbízatást. (Állandó felelősök: csoporttanács elnöke és helyettese, tanulmányi felelős, lecke-felelősök, hetesek, tízórai felelősök. Változó felelősök: pad-felelősök, krétafelelősök, kulcsfelelősök, asztalterítők, uzsonnafelelősök, virágfelelősök, teremfelelősök, könyvtárosok, sportfelelősök, egészségügyi felelősök, sajtófelelősök, játéktelelősök, szekrényrendezők, versenyfelelősök, faliújság-felelősök stb.) A felelősök számát lehet gyarapítani vagy csökkenteni a csoportlétszámnak megfelelően. – Egyes feladatok végzése heti váltással történik, így a közösség minden tagjának aktivizálásával, heti értékelés alkalmával lehetőség adódik arra, hogy tapasztalataikat részletesen elmondják.

Feladataik végrehajtása során fejlődik kezdeményező képességük és öntevékenységük. Mindenki olyan feladatot vállal, amit sikeresen elvégezhet. Munkatervi feladat volt a közösségi élet követelményeiből: a kultúrált magatartás kisebb és nagyobb közösségben, – alkalmazkodás társainkhoz, emberekhez, – felelősségérzés fokozása, – egymás segítése, megbecsülése, udvariasság, – helyes köszönés, tiszteletadás stb. A feladatok egyszerűnek látszanak, a gyakorlat éppen az ellenkezőjét bizonyítja. A tanulók, akik majd belépnek a felnőttek társadalmába, – egy kis közösségből a sokkal nagyobb közösségbe, – az a célunk, hogy érjenek el olyan magatartási normákat, amelyekkel embertársaink megbecsülését válthatják ki. Mi a tapasztalat? Az udvariasság és a tiszteletadás elméleti formáit értik, helyesen látják, – de a gyakorlati alkalmazásukat akadályozza a gyermekek környezetében élő egyes felnőttek negatív példája.

Napi, heti értékelések, havi otthongyűlések

A napi munkák értékelése nem maradhat el! Az egyéni értékelésem mellett a közösség is értékel. Egymás segítése fontos feladat, – mert az értékeléssel is segítjük egymást, egymás munkáját, viselkedését hozzáigazítjuk a közösségünk munkájához. Így a közösségnek nagy hatása van az egyénre. Nélküle a csoport élte megmeregne. Így tudjuk eljuttatni a közösséget egy magasabb fejlődési fokra. A heti értékelésnél jó alkalom adódik a közösségi munkának a mérlegelésére. Megbeszéljük, hogy az egyéni érdek alárendelése a közösségnek megtörtént-e. Hogyan? Kényszerből, szükségszerűség felismeréséből, meggyőződésből-e? Figyelemmel kell lenni, hogy a közös célnak megfelelően a részecél motivációja is kialakuljon. Úgy próbálunk értékelni, hogy az a társadalmi követelményeknek mindjobban megfeleljen. – A közösség jellemzője a differenciáltság, – az alá- és fölérendeltség. Közösségünket jellemzi a parancsot kapni, de a parancsot végrehajtani tudás is. Hagyománnyá vált már, hogy heti értékelésre meghívunk vendégeket: osztályfőnököt, úttörővezetőt.

Új célokat tűzünk ki, a tanulók döntő többsége már tudatosan küzd a célok megvalósításáért. A kezdeményező, alkotó tevékenységre képes személyiség kinevelése társadalmi igény, ez a demokratikus vezetés, a gyermekek közreműködésére épülő tanulói tevékenység megszervezése, funkcionálása nélkül nem érhető el. Az értékelésnél is sok tanácsra, emberiségre, törődésre és dicséretre van szükség. A fejlődést rendkívüli módon meggyorsíthatjuk, ha a tisztviselőkkel állandó kapcsolatot tartunk és külön képzést vezetünk számukra.

Otthongyűléseket szintén a közösségek erősítése figyelembevételével tartjuk. (Több formája alakult ki: feladatokat meghatározó, munkát értékelő, ünnepélyes és rendkívüli.) Ha egész hónap lefolyása alatt jó tanulmányi eredményt és magatartást érnek el a tanulók, dicséretet kapnak. Közös jutalmazást is alkalmazunk. Jó kapcsolatot építettünk ki az úttörőszervezetekkel. A legaktívabb, jó magatartású és tanulmányi előmenetelű tanulók mozijegyet kaphatnak ifjúsági előadásokra. Dicséretet kapnak azok a tanulók, akik kiemelkedő cselekedetükkel kiérdemlik a közösség megbecsülését, – akik magatartásukkal megsértik, szembekerülnek a közösséggel, büntetést kapnak.

Az alábbi dicséretek és büntetéseket szoktuk alkalmazni:

Dicséretek:

1. Dicséret a csoport előtt (napközi vezetőtől).
2. Dicséret az otthongyűlésen, (bejegyzés az üzenőfüzetbe),
3. Dicséret az otthongyűlésen, (osztályfőnök értesítése).
4. Dicséret az otthongyűlésen, (felterjesztés az úttörőtanácsnak).
5. Dicséret az otthongyűlésen, (felterjesztés a csapatvezetőségnek),
6. Dicséret az otthongyűlésen, igazgatói (szülők értesítése).

Büntetések:

1. Szóbeli figyelmeztetés a csoport előtt (napközi vezetőtől).
2. Figyelmeztetés az otthongyűlésen, (bejegyzés az üzenőfüzetbe).
3. Szavazati jogtól való eltiltás (meghatározott időre).
4. Figyelmeztetés az otthongyűlésen (beírás a csoportkrónikába).
5. Figyelmeztetés az otthongyűlésen, (osztályfőnök értesítése).
6. Figyelmeztetés az otthongyűlésen, (megbízatása alól való felmentés, szülők értesítése).

A jutalmazás és büntetés dialektikus egységét próbáljuk megvalósítani.

A napközi otthon vezetőjének az otthon melegségét kell nyújtania. Olyannak kell lenni, mint egy jó édesanyának. Legyen erőnk újrakezdeni, ha vannak is nevelési

problémáink. Édesanyánk is varrás közben hányszor megszurta tüvel a kezét, de azért nem hagyta abba a munkát, míg el nem készítette. Tudnunk kell, hogy milyen tulajdonságokat akarunk kialakítani gyermekeinkben, s ehhez kell megkeresni a legmegfelelőbb módszereket. Ha nem sikerül, gondoljunk arra, hogy „ugyanazon forró víz, ami a húst megpuhítja, a tojást megkeményíti.”

DR. FARKAS KATALIN-DR. MOVIK ANGÉLA
Szeged-Budapest

A pedagógiai propaganda formái és módszerei a szülők körében

A család és iskola optimális együttműködésének meghatározó szerepét nemcsak a legutóbbi párt- és oktatáspolitikai dokumentumok hangsúlyozzák, hanem a mindennapi pedagógiai gyakorlat is ezt igazolja. Az iskola csak úgy érhet el tartós eredményeket, ha nevelési törekvéseiben a szülői ház tudatosan támogatja, ugyanakkor az iskola is következtetcsen épít a szülőkkel való együttműködésre.

Az iskolai és családi nevelés egységét, a szülőkkel való aktív együttnevelés eredményességét megalapozza a *szülők pedagógiai műveltsége, pedagógiai kultúrája*. A szülők gondolkodásának, szemléletének formálása; a szülőkkel való tervszerű, tudatos foglalkozás; a folyamatos pedagógiai propaganda megszervezése a mai iskola legfontosabb, legsürgetőbb feladatainak egyike.

A családok döntő többségének legféltettebb kincse a gyermeke, akit nagy szeretettel, vágyakkal teli nevel. Mégis gyakori, hogy a szülők tervei, elképzelései, szándékai és a megvalósulás, az eredmények között nagy a különbség. Nem ritka jelenség, hogy a szülő jót akar, de azt nem jól, nem hozzáértéssel teszi. A szülők a saját családjukból hozott nevelési eljárásaikat, módszereiket, életük során szerzett élményeiket próbálják egyéni pedagógiai felfogásukkal összeegyeztetni és gyermekeik nevelésében realizálni. Elég-e ez az eredményes gyermekneveléshez? Bizonyára van, amikor igen, de az esetek többségében a gyermekkel való tudatos foglalkozás szükségességének a felismeréséért az iskolának, a pedagógiai propagandának sokat kell tennie.

A tervszerű pedagógiai propaganda alapja annak tudomásulvétele, hogy a szülők nemcsak műveltségi, anyagi színvonalban, hanem pedagógiai kulturáltságban, gyermekismeretben, nevelői magatartásban stb. különböznek; ezért differenciáltan kell képzésüket és rendszeres továbbképzésüket megszervezni.

Az alábbiakban az általános iskolai terv követelményei és saját nevelőmunkánk során szerzett tapasztalataink alapján számba vesszük: hogyan segíthet a pedagógiai propaganda, melyek a legfontosabb területei, formái, lehetőségei. Végül – az ötletadás igényével – néhány könnyen alkalmazható módszert sorolunk fel.

A PEDAGÓGIAI PROPAGANDA FŐBB FORMÁI

1. *Ismeretterjesztés*: a szakszerű neveléshez szükséges gyermeknevelési, pedagógiai és pszichológiai ismeretek eljuttatása a szülőkhöz, illetve meglévő ismereteik kiegészítése. Tájékoztatás oktatáspolitikai kérdésekről annak érdekében, hogy a családi nevelés közelítsen a társadalom igényeihez.